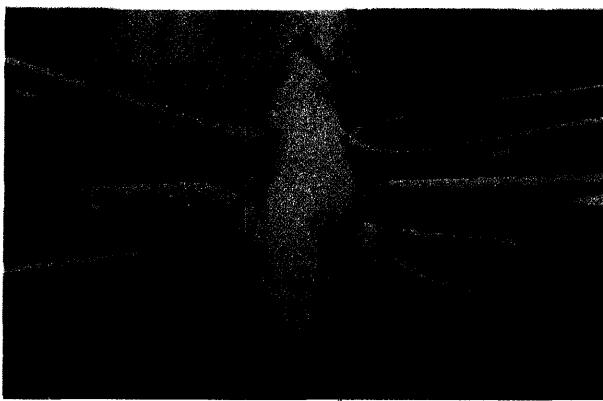

بررسی اهمیت کلینیکی بخیه پاراتنون در ترمیم جراحات زردپی تک‌سمی‌ها

دکتر فرشید صرافزاده رضایی^۱

10.9 ± 8.1 کیلوگرم بود. حیوانات مدل از دو هفته قبل از عمل از نظر وضعیت تغذیه و فعالیت‌های فیزیکی تحت نظر قرار می‌گرفتند. بهمنظور ایجاد پارگی ناقص از زردپی خمکننده عمقی بندهای انگشت اندام‌های حرکتی قدامی و روش برداشت قسمتی از زردپی بهصورت "پنجره" استفاده گردید. برای انجام اعمال جراحی، القای بیوهوشی به‌واسطه تجویز داخل وریدی داروی زایلازین (Ketamin) به میزان $1/1$ mg/kg و کاتامین (Xylazine) به میزان $2/2$ mg/kg برداشت "پنجره" (Window) دچار پارگی ناقص شده بودند. انجام گرفت. بر اساس نتایج بدست آمده از ارزیابی کلینیکی، اختلاف چشمگیری در کارآبی اندام‌های مورد مطالعه (گروه‌های بخیه و عدم بخیه پاراتنون) مشاهده نگردید. در ارزیابی هیستوپاتولوژیکی در نمونه‌های مربوط به گروه بخیه، نظم بافتی بهتر و ترمیم کامل مشاهده می‌شد. عدم تکمیل روند ترمیم بخصوص در قسمت‌های سطحی بافت ترمیمی در نمونه‌های مربوط به گروه عدم بخیه پاراتنون، به وضوح قابل مشاهده بود. نتایج حاصل از این تحقیق نشان‌دهنده عدم تأثیر بخیه پاراتنون در کیفیت و کمیت فعالیت‌های فیزیکی تک‌سمی‌ها متعاقب پارگی‌های ناقص زردپی بوده، هرچند که از نظر هیستوپاتولوژیکی تأثیر این امر در التیام مطلوب تر جراحات زردپی محزب بوده است.

واژه‌های کلیدی: تک‌سمی‌ها، جراحات زردپی، پاراتنون، التیام زردپی

تصویر ۱- ایجاد برش و جدانمودن پاراتنون زردپی خمکننده عمقی بندهای انگشت

۱) گروه آموزشی علوم درمانگاهی دانشکده دامپزشکی دانشگاه ارومیه، ارومیه - ایران.

مجله دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران، دوره ۵۳، شماره ۳ و ۴، ۴۲-۳۹ (۱۳۷۷)

خارجی‌ترین لایه از بافت همبند سست که زردپی را می‌پوشاند پاراتنون (Paratenon) نامیده می‌شود. این ساختار، حوتکت زردپی را تسهیل نموده و نقش مهمی در هدایت عروق خونی غیربداتی (Extrinsic) به سمت زردپی ایفا می‌نماید. جهت ارزیابی اهمیت کلینیکی بخیه پاراتنون و مقایسه آن با یافته‌های هیستوپاتولوژیکی، تحقیق حاضر بر روی زردپی خمکننده عمقی بندهای انگشت - اندام‌های حرکتی قدامی - پنج رأس تک‌سمی که به روش برداشت "پنجره" (Window) دچار پارگی ناقص شده بودند. انجام گرفت. بر اساس نتایج بدست آمده از ارزیابی کلینیکی، اختلاف چشمگیری در کارآبی اندام‌های مورد مطالعه (گروه‌های بخیه و عدم بخیه پاراتنون) مشاهده نگردید. در ارزیابی هیستوپاتولوژیکی در نمونه‌های مربوط به گروه بخیه، نظم بافتی بهتر و ترمیم کامل مشاهده می‌شد. عدم تکمیل روند ترمیم بخصوص در قسمت‌های سطحی بافت ترمیمی در نمونه‌های مربوط به گروه عدم بخیه پاراتنون، به وضوح قابل مشاهده بود. نتایج حاصل از این تحقیق نشان‌دهنده عدم تأثیر بخیه پاراتنون در کیفیت و کمیت فعالیت‌های فیزیکی تک‌سمی‌ها متعاقب پارگی‌های ناقص زردپی بوده، هرچند که از نظر هیستوپاتولوژیکی تأثیر این امر در التیام مطلوب تر جراحات زردپی محزب بوده است.

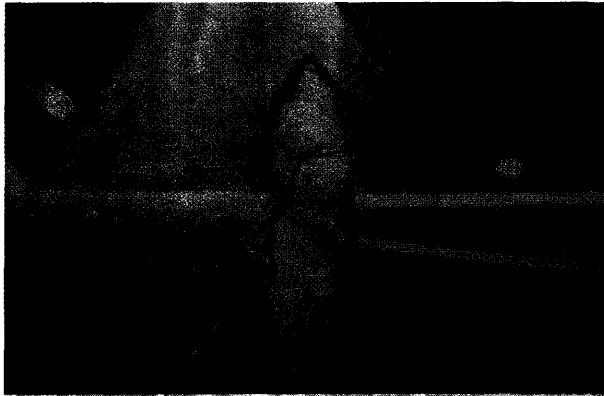
پاراتنون خارجی ترین ساختار همراه زردپی بوده که از بافت همبند سست تشکیل شده است. این ساختار خود دارای انسعباتی در داخل زردپی می‌باشد که از طریق آنها عروق خونی، لنفاوی و اعصاب به سمت تارهای کلاژن هدایت می‌گردد (۱۷، ۱۴). پاراتنون در مناطقی از زردپی که فاقد غلاف (Sheath) می‌باشد، مشاهده می‌گردد. علاوه بر نقش مهم این ساختار در هدایت عروق خونی به‌طرف زردپی، بایستی به نقش آن در مهیا نمودن محیط مناسب برای انجام حرکات لغزشی زردپی نیز اشاره نمود (۱۰، ۱۴). از آنجایی که حفظ خون مورد نیاز زردپی توسط پاراتنون تأمین می‌گردد، بهنظر می‌رسد که حفظ تمامیت این ساختار بهمنظور ترمیم کامل تر جراحات زردپی مطرح باشد (۱۶، ۱). لازم به ذکر است که مطالعات برخی از محققان از جمله کراوس هنسن (Kraus Hansen) و همکاران (۱۹۹۲) مؤید این نظریه نمی‌باشد. نامبرگان نشان دادند که قطع جریان خون در عروق پاراتنون توسط جراحی هیچ‌گونه اختلالی در ساختمان عروق خونی و خونرسانی به بافت زردپی ایجاد نمی‌نماید (۱۱).

هدف از انجام تحقیق حاضر بررسی تأثیر بخیه پاراتنون در فعالیت‌های فیزیکی حیوانات به‌طور اعم و تک‌سمی‌ها به‌طور اخص، متعاقب ایجاد جراحات تجربی به‌شكل پارگی ناقص در زردپی خمکننده عمقی بندهای انگشتان می‌باشد. برای نیل به این منظور علاوه بر ارزیابی کلینیکی از ارزیابی هیستوپاتولوژیکی نمونه‌های اخذ شده از حیوانات مدل نیز بهره گرفته شد.

مواد و روش کار

برای انجام این تحقیق تعداد پنج رأس تک‌سمی در یک گروه سنی و بدون در نظر گرفتن جنسیت انتخاب گردیدند. متوسط وزن حیوانات مدل

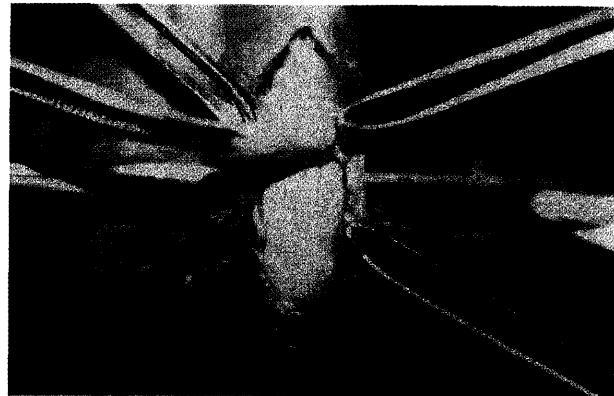
تصویر ۳ - بخیه پاراتون در گروه بخیه با استفاده از نخ نایلون شماره سه صفر و به روش ساده سرتاسری

میزان فیبروبلاست‌ها و فیبروسیت‌ها و نهایتاً بررسی وضعیت نظم یا بلوغ بافت ترمیمی بوده است. لازم به ذکر است که روش جراحی به کار گرفته شده در این تحقیق مطابق با بسیاری از روش‌های استاندارد بوده که توسط محققان مختلف از جمله جان (Jann) و همکاران (۱۹۹۲) مورد استفاده قرار گرفته است (۸).

نتایج

به منظور بررسی نتایج حاصل از این تحقیق از ارزیابی کلینیکی و هیستولوژیکی استفاده گردید. از نظر فعالیت‌های فیزیکی بعد از عمل در مدت ۴۲ روز اختلافی در اندام‌های مورد مطالعه مشاهده نمی‌گردید، به نحوی که در حیوانات مدل اختلافی در شدت لنگش در اندام‌های مورد مطالعه مشاهده نگردید، و از نظر اخذذندا و اشتها اختلاف فاحشی در زمان بعد از عمل در مقایسه با دوران قبل از عمل وجود نداشت. این بروز هرگونه اشکالی از قبیل پاره شدن نخ‌های بخیه و یا عدم جوش خوردنگی زخم صورت گرفته بود.

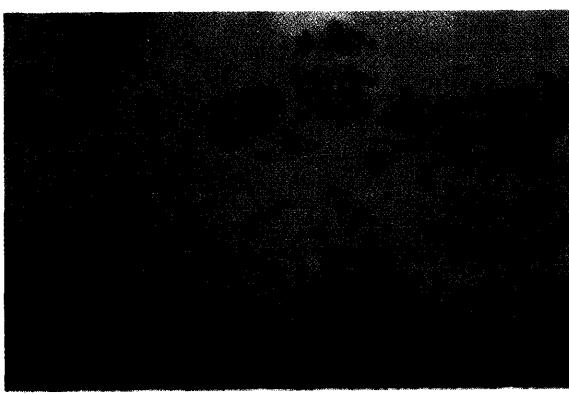
هیچ‌گونه نشانی موضعی و یا عمومی دال بر وجود عفونت در ناحیه زیر

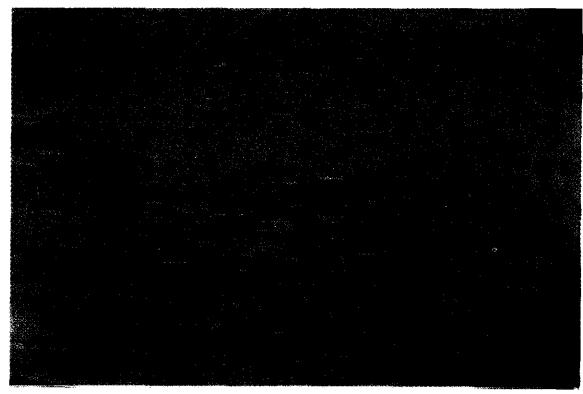
تصویر ۲ - برداشت قسمتی از زردپی خمکننده عمقی بدهای انگشت به روش "پنجره"

مورد توجه قرار می‌گرفت. در هنگام نمونه‌برداری نیز به مواردی از جمله میزان ایام پوست، وجود عفونت یا عدم آن در زیر پوست محل عمل، میزان چسبندگی‌های زردپی به بافت‌های مجاور در محل عمل، تمامیت یا پاره شدن زردپی در محل عمل، وضعیت پاراتون و میزان بافت التیامی در گروه‌های مختلف مورد توجه قرار می‌گرفت.

نمونه‌برداری روز ۴۲ بعد از عمل - تحت شرایط بیهودشی عمومی - از زردپی‌های مورد مطالعه از هر دو اندام صورت می‌گرفت. برای این منظور پس از مشخص نمودن زردپی مورد مطالعه اقدام به قطع و برداشت زردپی به فاصله حدود ۲ - ۱/۵ سانتی‌متر از ناحیه مورد مطالعه می‌گردید. سپس جهت انجام مطالعات هیستوپاتولوژیکی نمونه‌های فوق در محلول فرمالین ۱۰ درصد قرار گرفته و به آزمایشگاه آسیب‌شناسی منتقل می‌گردیدند. عملیات تهیه مقاطع بافتی و رنگ‌آمیزی آنها پس از ۴۸ ساعت در آزمایشگاه آسیب‌شناسی به روش‌های متدالوو صورت می‌گرفت. نهایتاً اقدام به مطالعه مقاطع بافتی و عکسبرداری از آنها می‌شد. در ارزیابی هیستوپاتولوژیکی نمونه‌های زردپی التیام یافته در دو گروه مطالعاتی مورد مطالعه قرار گرفتند. فاکتورهای موردنظر شامل میزان ترمیم، تعیین نوع بافت جایگزین شده، میزان خونریزی، تشخیص و تعیین انواع سلول‌های آماسی، تعیین احتمال وجود پرگنهای میکروبی، تعیین

تصویر ۵ - بافت ترمیمی در گروه عدم بخیه پاراتون. گسیختگی (**) و عدم سازمان یابی بافت ترمیمی خصوصاً در قسمتهاي سطحی بافت ترمیمی، بعد از گذشت ۴۲ روز مشخص می‌باشد. (H&E $\times 78/75$)

تصویر ۴ - بافت ترمیمی در گروه بخیه پاراتون. بافت زردپی ترمیم یافته (A) و آرایش تارهای کلائز بافت ترمیمی همسو با تارهای کلائز بافت زردپی طبیعی (B) مشخص می‌باشد. (H&E $\times 78/75$)

بسیاری از موارد امکان بازیابی و بخیه پارانتون در چنین شرایطی به علت شدت جراحات وارد، طولانی شدن زمان بروز جراحات تا مراجعته به دامپزشک و نیز بالا بودن شدت آلوگی میسر نمیباشد. در این خصوص لازم به ذکر است که نقش مایع سینوویوال که در اطراف غلاف زردپی، اپیتنون (Epitenon) و آندوتون (Endotenon) در جریان میباشد تنها تسهیل حرکت زردپی نبوده بلکه نقش مهمی در تأمین مواد مغذی برای سلول های زردپی را نیز به عنده دارد (۱۵,۱۱,۱۲). کین (Kain) و همکاران (۱۹۸۸) نشان دادند که شاید نقش مایع سینوویوال در تغذیه زردپی کمتر از عروق خونی نباشد (۹). با توجه به این موضوع میتوان انتظار داشت که التیام جراحات زردپی حتی تحت شرایطی که خونرسانی به زردپی مختلف شده باشد، میسر بوده و در این شرایط حداقل از نظر فعالیت های کلینیکی تفاوتی در گروه های مطالعاتی وجود نداشته است. در مقاطع هیستوپاتولوژیک مربوط به گروه عدم بخیه پارانتون عدم تکمیل روند ترمیم به خصوص در قسمت های سطحی به سهولت قابل تشخیص بود. با توجه به خونرسانی لايه های عمقی زردپی توسط عروق ذاتی (Intrinsic) که نوسط آندوتون و منشعبات آن یعنی پری تنون (Peritenon) و اپیتنون صورت میگیرد، تفسیر یافته اخیر میسر خواهد بود (۱۰,۱۲,۱۴).

علیرغم بیان اختلاف در روند ترمیم جراحات زردپی در گروه های مورد مطالعه، بایستی به این نکته توجه نمود که نقش عروق ذاتی در تغذیه و بقای سلول های بافت زردپی نه تنها کمتر از عروق غیر ذاتی نیست بلکه در بسیاری از موارد نیز مهمتر خواهد بود. در این مورد نتایج حاصل از مطالعات کراوس هنسن و همکاران (۱۹۹۲) نشان می دهند که لیگاتور نمودن عروق خونی داخل زردپی (Intratendinous Blood Supply) باعث اختلال در شبکه مویرگی زردپی و در نتیجه بروز کاتون های نکروز وارد آمدن آسیب به تارهای کلاژن خواهد شد (۱۱). در جمعبندی نهایی می توان بیان نمود که نتایج حاصل از این تحقیق نشان دهنده عدم تاثیر بخیه پارانتون در کیفیت و کیمیت فعالیت های فیزیکی تکسیمی ها متعاقب بروز پارگی های ناقص زردپی می باشد، هرچند که از نظر هیستوپاتولوژیکی تاثیر بخیه پارانتون در التیام کامل تر و بهتر جراحات زردپی محرز گردیده است. بنابراین در پارگی های ناقص زردپی در تک سمی ها در شرایطی که دسترسی به پارانتون مهیا نباشد، می توان از بخیه نمودن آن چشم پوشی نمود، ولی در مواردی که پارانتون کاملاً مشخص و شرایط انجام جراحی مهیا باشد، بخیه نمودن آن می تواند باعث تسریع در روند التیام جراحات زردپی شود.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه ارومیه که در تأمین اعتبار لازم برای انجام این پژوهش همکاری لازم را مبذول داشته اند، تشکر و قدردانی بمعمل می آید.

References

- Bloomberg, M. Muscles and tendons. Textbook of small animal surgery, Vol. II, Slatter, D. H. (ed), W. B. Saunders., Philadelphia. 2006-2012 (1993)
- Buchhardt H., Krebs U., Fuchs M. and Stankovic P. [Sonographic assessment of gliding characteristics and gliding bed of the achilles tendon following surgery.] Unfallchirurg, 589-593 (1991)
- Chimich D., Frank C., Shrive N., Dougall H. and Bray, R. The effect of initial end contact on medial collateral ligament healing: A morphological and biomechanical study in a rabbit

پوست و در اطراف زردپی های مورد مطالعه مشاهده نگردید. میزان بروز چسبندگی بین زردپی های مورد مطالعه و بافت های مجاور نیز اختلاف فاحشی را در دو اندام مورد مطالعه نشان نمی داد. در مشاهدات ماکروسکوپیک محل ایجاد "بنجره" بر روی زردپی - بعد از ۴۲ روز در گروه های مطالعاتی - میزان تشکیل بافت ترمیمی به یک شدت جلب توجه می نمود.

در ارزیابی هیستوپاتولوژیک نمونه های زردپی مربوط به گروه های مطالعاتی در خصوص نمونه های زردپی هایی که پارانتون آنها بخیه شده بود، میزان فیبرولاست های بالغ (Fibroplasia) و عروق خونی تازه تشکیل بیشتر و نظم بافتی و روند التیام کامل تری نسبت به گروهی که پارانتون آنها بخیه نشده بود، مشاهده می گردید. در نمونه های بافتی مربوط به این گروه سازمان یابی فیبروسیت ها و آرایش آنها در بین تارهای کلاژن تازه تشکیل - در بافت ترمیمی - در جهت طولی تارهای کلاژن زردپی جلب توجه می نمود (تصویر ۴). در گروه عدم بخیه پارانتون در مقاطع بافتی علیرغم جایگزینی بافت ترمیمی در محل "بنجره"، درصد فیبرولاست های بالغ و عروق خونی تازه تشکیل کمتر بوده، آرایش و سازمان یابی تارهای کلاژن و نهایتاً بلوغ بافت التیامی کمتر جلب توجه می نمود.

بهطور کلی از دید میکروسکوپ نوری عدم تکمیل روند ترمیم به خصوص در قسمت های سطحی - در نمونه هایی که پارانتون آنها بخیه نشده بود - به راحتی قابل تشخیص بود. در نمونه های بافتی فوق الذکر در قسمت های سطحی بافت ترمیمی، تعداد فیبرولاست ها در مقایسه با فیبروسیت ها قابل توجه بودن. (تصویر ۵).

در هیچ کدام از مقاطع بافتی مربوط به گروه های مطالعاتی آثاری از خونریزی و یا وجود پرگنه میکروبی مشاهده نگردید. ولیکن در مواردی وجود کاتون های آمسی و انفیلتراسیون سلول های آمسی - نظیر نوتوفیل ها، لنفوسيت ها، پلاسماسل ها و ماکروفازها - قابل مشاهده بود.

بحث

به واسطه نقش مهم پارانتون در تأمین عروق غیر ذاتی زردپی گمان می رود که لزوم حفظ آن در جراحی های زردپی غیرقابل اغماض باشد (۱۱,۱۲,۱۳,۱۴,۱۵,۱۶,۱۷,۱۸). در این تحقیق سعی گردید اهمیت این مسأله در خصوص ترمیم پارگی های ناقص زردپی در تک سمی های نیز، مورد بررسی قرار گیرد، و نهایتاً به این سؤال پاسخ داده شود که آیا اهمیت پارانتون در ترمیم پارگی های ناقص زردپی تکسیمی ها به مانند سایر گونه های از جمله انسان می باشد، یا خیر. بایستی به این نکته توجه نمود که در طب دامپزشکی اصولاً زردپی دیده زمانی ترمیم یافته تلقی می شود که از نظر میزان کارآیی اختلاف اندکی با زردپی سالم داشته باشد. این موضوع با عواملی چند از جمله شدت جراحات اولیه، فاصله زمانی بین وقوع جراحت و انجام اقدامات درمانی، انتخاب شیوه درمانی مناسب (۲۱,۱۳,۶,۳)، ترمیم پارانتون و حفظ عروق ذاتی و غیر ذاتی زردپی، محدود کردن حرکات اعضو مبتلا (۲۱,۲۰,۷,۴) و نهایتاً مراقبت های بعد از عمل در ارتباط می باشد. در طب انسانی مهم ترین مسأله در ترمیم زردپی عدم ایجاد چسبندگی زردپی با بافت های مجاور در طی روند التیام می باشد، که این امر صرفاً در گروه بخیه پارانتون و یا استفاده از پوشش های طبیعی از جمله بافت زیرجلدی، بافت چربی، لایه پوشش فیبری و یا تجویز سدیم هیالورونیت (Sodium Hyaluronate) و نهایتاً پیوند پارانتون می باشد (۱۳,۶,۲,۱۸,۱۹).

با توجه به نتایج حاصل از ارزیابی کلینیکی در این تحقیق و نیز شیوه معمول برخورد با جراحات زردپی در تکسیمی ها - در طب دامپزشکی - التزام در بخیه پارانتون در پارگی های ناقص زردپی منتفی می گردد، چرا که عملاً در

- model. *J. Orthop. Res.* 37-47 (1991)
- 4 . Frank C., MacFarlane B., Edward P., Rangayyan R., Liu Z.Q., Walsh S. and Bray R. A quantitative analysis of matrix alignment in ligament scars: A comparison of movement versus immobilization in an immature rabbit model. *J. Orthop. Res.* 219-227(1991)
 - 5 . Gelberman R.H., Khabie V. and Cahill, C.J. The revascularization of healing flexor tendons in the digital sheath. *J. Bone Joint Surg.* 868-881 (1991)
 - 6 . Hagberg L. Exogenous hyaluronate as an adjunct in the prevention of adhesions after flexor tendon surgery: A controlled clinical trial. *J. Hand Surg. Am.* 132-136 (1992)
 - 7 . Hagberg L., Wik O. and Gerdin B. Determination of biomechanical characteristics of restrictive adhesions and of functional impairment after flexor tendon surgery: A methodological study of rabbits. *J. Biomech.* 935-942(1991)
 - 8 . Jann, H.W., Good, J.K., Morgan, S.J. and Berry, A. Healing of transected equine superficial digital flexor tendons with and without tenorrhaphy. *Vet. Surg.* 40-46 (1992)
 - 9 . Kain C.C., Russel J.E., Burri R., Dunlap J., McCarthy J. and Manske P.R. The effect of vascularization on avian flexor tendon repair: A biochemical study. *Clin. Orthop. Related Res.* 295-303 (1988)
 - 10 . Kato Y.P., Dunn M.G., Zawadsky J.P., Tria A.J. and Silver F.H. Regeneration of achilles tendon with a collagen tendon prosthesis. *J. Bone Joint Surg.* 561-574(1991)
 - 11 . Kraus-Hansen A.E., Fackelman G.E., Becker C., Williams R.M. and Pipers F.S. Preliminary studies on the vascular anatomy of the equine superficial digital flexor tendon. *Equine Vet. J.* 46-51 (1992)
 - 12 . Lesson T.S., Lesson C.R. and Paparo A.A. Text/Atlas of histology, connective tissue proper. W. B. Saunders, Philadelphia. 156-158 (1988)
 - 13 . Mann R.A., Holmes J.G.B., Seale K.S. and Collins D.N. Chronic rupture of the achilles tendon: A new technique of repair. *J. Bone Joint Surg.* 214-219 (1991)
 - 14 . McIlwraith C.W. Disease and problems of tendon, ligament and tendon sheath. in Adams' lameness in horses. Stashak, T.S.(ed), Lea & Febiger, Philadelphia. 447-450 (1987)
 - 15 . Oryan A. Experimental tendon injury and repair. Ph.D. thesis. Pathology Department of Medical School, Bristol University, England (1989)
 - 16 . Riemersma D.J. and Schamhardt H.C. In vitro mechanical properties of equine tendons in relation to cross-sectional area and collagen content. *Res. Vet. Sci.* 263-270 (1985)
 - 17 . Sarrafzadeh Rezaei F. The effects of electrical stimulation and phenyton therapy on the experimentally induced tendon injuries in rabbit. Thesis submitted to the school of graduate studies in partial fulfilment of the requirements for the degree of doctorate in veterinary sciences field of surgery. Shiraz University Publication, Shiraz, I.R.Iran(1993)
 - 18 . Spurlock G.H. Management of traumatic tendon lacerations. *Vet. Clin. North Am.(Equine Practice)* 575-590(1989)
 - 19 . Stein L.E., Pijanowski G.J. and Johnson A.L. A histological evaluation of rabbit tendons sutured using the bunnell pattern. *Vet. Surg.* 145-148 (1985)
 - 20 . Takai S., Woo S.L-Y., Horibe S., Tung D.K.L. and Gelberman R.H. The effect of frequency and duration of controlled passive mobilization on tendon healing. *J. Orthop. Res.* 705-713 (1991)
 - 21 . Wagdy-Mahmoud S., Megahed A.A. and El-Sheshtawy, O.E. Repair of the calcaneal tendon: An improved technique. *J. Bone Joint Surg.* 114-117 (1992)
- The evaluation of clinical importance of paratenon closure in the healing of tendon injuries in equidae**
- Sarrafzadeh Rezaei F.¹**
- ¹*Department of Veterinary Clinical Sciences, Faculty of Veterinary Medicine, Urmia University, Urmia - Iran*
- Paratenon is a loose connective tissue that covers the external surface of tendon. This structure facilitates tendon gliding movement and guided the extrinsic blood vessels to tendon. Clinical and histopathological evaluation of paratenon importance in tendon healing was carried out on deep digital flexor tendon in five donkeys. In model animals under general anesthesia after skin incision and detection of the deep digital flexor tendon in palmar region of both front limbs the paratenon was incised and retracted laterally and kept away from tendon with allis tissue forceps and the above mentioned tendons were incised partially in "window" forms. In one limb the paratenon was sutured and in the other limb the paratenon left unsutured. Although based on clinical results there were not obvious differences in physical activity in both limbs in each animal, histopathological finding showed better arrangement of healing tissue in paratenon sutured limbs comparison with paratenon unsutured limbs in all model animals after 42 days. In paratenon unsutured group the absence of complete healing specially in superficial layer of healing tissue was obvious. From the overall results of this study it could be concluded that the lack of paratenon suturing does not effect in quantity and quality of physical activity in equidae subsequent to partial rupture of deep digital flexor tendon, but due to histopathological finding suturing of paratenon is leading to better healing of tendon injuries.

Key words: Equidae, Tendon injuries, Paratenon, Tendon healing

